

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi polji in veljá po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin... ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 22. marcija 1901.

List 12.

Ne toži!

Ne toži, ubogo človeško srce,
o križih, težavah ne toži,
in z mislijo o zapuščenosti svoji
si srčne bolesti ne množi!

Kedo je več trpel kot Jezus Gospod,
kedo več okusil grenkosti? . . .
A kdo je manj tožil, kdo nosil kot On je
križ težki v neskončni bridkosti? —

Učencev Njegovih življenje kedo
brez križa bi mogel živeti,
po poti nevarni brez truda kedo pač
bi hotel do cilja dospeti? . . .

Zatorej ne toži, ubogo srce,
o križih, težavah ne toži:
kot dar na oltar jih udanosti v Njega
mi voljo presveto položi!

A.

LEOPOLD,*)

po božji milosti knežskof sekovski,
doktor sv. pisma,

*čestiti duhovščini in vernemu ljudstvu sekovske škofije
pozdrav in blagoslov v Gospodu našem Jezusu Kristu!*

Naš sv. oče, papež Leon XIII. so v svoji
neutrudljivi pastirski gorečnosti za izveličanje

*) Pričujoči graškega k. š. Schuster isto tako jasno kot do zadnje pičice večšim načinom pisani póstni list priobčuje »Zg. Danica« zato, da se č. bralci kolikor mogoče dobro priuče in pripravijo tisti dobi, ko se razpiše tudi na Kranjskem pol leta trpeče véliko sv. leto. Ob sebi je jasno, da grški t. j. sekovski škofiji namenjeno pisanje gledé časovnih in krajevnih določil ni veljalno za Kranjsko. To isto je opomniti ob kranjski sosednjih škofijah, t. j. za Maribor, Celovec, Gorico, Trst, Poreč, Senj ter Zagreb.

Uredn.

vsega človeštva veliki jubilej, ki se je obhajal v pretečenem letu 1900 v Rimu, razpisali sedaj za ves katoliški svet zato, da bi bili neizmernih zakladov milostij sv. cerkve deležni vsi katoliški kristijani. V ta namen so izdali okrožnico na vso katoliško cerkev, ki se glasi:

Leon, škof,

služabnik služabnikov božjih,

vsem vernim kristijanom, ki to pismo preberejo,
pozdrav in apostolski blagoslov!

Kakor smo se veselili sv. dobe, katero smo slovesno zaključili véčerajšnji dan, isto tako nam bode vesel in drag ta spominj tudi za bodoče. Kajti kar je cerkev želela, kar je nameravala slavnost, ki se je po preteku 75 let zopet slavila, namreč blagodejno izpodbudo duš, to doseženo vidimo s pomočjo božjo. Kajti ni jih malo, ampak na stotisoče je njih iz vseh stanov različnih držav, ki so izvanredno priliko pridobitve sv. odpustka radi in z veliko vnemo porabili. In ni nam dvomiti, da bi se duše v tem spokornem času ne bile očistile ter vnele za novo delo v krščanskih čednostih. Da, za gotovo imamo, da se je povsodi okrepila vera in pobožnost, zajemajoča moči prav od tū, t. j. moči iz studenca in središča katoliškega sveta.

Sedaj pa nameravamo po izgledu svojih prednikov, apostolski ljubezni odkazati širji krog, da se mnogim da prilika deležnim postati nebeških darov. Hočemo namreč, da je nam zapupana zakladnica sv. odpustkov, iz katere se je v pretečenem letu zajemalo v obilici le tu v Rimu, v tej prvej polovici leta odprta po vsem katoliškem svetu vsem pravovernim kristijanom.

Mislimo za gotovo, da bode to povsod vplivalo na poživitev krščanske nravi, na tesnejo združitev vseh src z rimsko stolico, na pridobitev onih dobrot, o katerih smo podrobno govorili, ko smo prvič razglasili veliki jubilej. Veliko bode pripomoglo to tudi k temu, da se dostojno praznuje začetek novega stoletja. Ne moremo si namreč misliti, kako naj bi ljudje umestneje pričeli novo stoletje, kakor tako, da si skušajo v svojo korist porabiti zaslužnje Kristovega odrešenja. Tudi o tem ne dvomimo, da bodo vsi otroci matere sv. cerkve ta nov pomoček v izveličanje sprejeli z istim mišljenjem, s kojim smo jim ga izročili mi. Zapupamo tudi, da si bodo častiti bratje, škofje in vsa duhovščina v svoji priznani delalnosti in skrbi prizadevali na vso moč, da se izpolnijo vseh nas nadeje. Torej razširjamo pooblaščenosti po vsemogočnem Bogu, po sv. apostolih Petru in Pavlu in po svoji lastni pooblastitvi veliki jubilej, ki se je obhajal v našem sv. mestu, s tem pismom na ves katoliški svet in mu odločujemo dōbo šestih mesecev ter zahtevamo, da se temu tako zgodi.

Zato podeljujemo vsem pravovernim kristijanom obojega spola, naj bivajo v kateri koli pokrajini, v katerem koli delu sveta, in tudi onim, ki so morda v pretečenem letu prišli v Rim in bili tu na kak način deležni jubileja, popoln odpustek, ki ga je edenkrat mogoče dobiti. Morajo pa v teku teh šestih mesecev, koji čas naj se začne od tistega dne, katerega se je po škofiji razglasilo to pismo, obiskati stolno cerkev domače škofije, na drugih krajih škofije glavno cerkev; tu in tam pa tudi še tri druge cerkve, katere določuje škofijski urad ali v njega imenu dekani, župniki ali njih namestniki. Obiskanje pa naj se vrši vsaj jedenkrat na dan tekom petnajstih nepretrgano si sledečih dni navadnega ali cerkvenega časa, to je: od prvih večernic jednega do popolnega mraka prihodnjega dne. Treba je, da cerkve pobožno obiščejo; in za povzdigo sv. cerkve, za zatrenje krivih ver, za mir in slogo med krščanskimi vladarji in izveličanje krščanskega ljudstva pobožne molitve opravljajo. Po obudi pravega kesanja, po izpovedi in prejetju sv. Rešnjega Telesa pa se zadobi popolnoma odpustek sv. leta, odpuščanje grehov; a v njega zadobitev ne zadostuje vsakoletna velikonočna izpoved in prejetje sv. Rešnjega Telesa v tem času. V krajih pa, kjer ni štirih cerkva, zamore škofijski urad za obiskovanje odločiti manj cerkva ali tudi jedno

samo cerkev, ako je dotičnemu kraju le jedna cerkev. Tem načinom zamorejo verniki v teh cerkvah ali v tej cerkvi obisek drugih cerkva tako nadomestiti, da obiščejo iste ali isto opetovano in le tako, da znaša število obiskov šestdeset in da se to število 60 porazdeli v 15te nepretrgoma si sledeče dneve.

Glede na stanje, v katerem se nahajajo gotove vrste ljudi, določujemo še sledeče:

I. Ako se potniki po suhem ali po morju po preteku imenovanih šestih mesecev vrnejo domov ali se kam drugam naselijo za stalno, zamorejo zadobiti isti odpustek, ako izpolnijo pogoje in petnajstkrat obiščejo stolno, glavno ali župnijsko cerkev svojega bivališča.

II. Škofijskim uradom podeljujemo oblast, da oprostite nune; oblatinje in druge deklice ter gospé, ki žive ali po samostanih in v drugih pobožnih hišah in družbah od obiska predpisanih cerkva. Isto tako naj se oprosté puščavniki, samotarci in vsakovrstni ujetniki, nezdravi, ali s katerimi koli zaprekami ovirani, določenih obiskov. Mesto njih pa naj se jim naložijo druga dobra dela in sicer tudi izven zakramentalne spovedi. Prav tako naj se otrokom, ki še niso bili pripuščeni k sv. obhajilu, mestu prejemanja sv. zakramenta nalože druga pobožna opravila. Korarskim zborom pa vsem posvetnim in redovnim kongregacijam, bratovščinam in vsem skupaj tem podobnim se sme zmanjšati število teh obiskov. Isto to tudi vsem drugim vernikom, kateri s svojim župnikom ali drugim po njem odrejenim duhovnikom odločene cerkve v procesiji obiščejo.

(Tu slede dovoljenja spovednikom podeljena za čas jubilejnega leta in sklepni pristavki).

Dano v Rimu pri sv. Petru v 1900. letu v človečenja Sinu božjega, 25. decembra, triindvajsetega leta našega papeštva.

* * *

Dragi verniki! to kar smo vsi upali in po čemur smo vsi hrepeneli, to se je zgodilo. Oče vsega krščanstva je vsemu katoliškemu svetu odprl zaklade milosti, ki so se v pretečenem letu zamogli zadobiti le samo v Rimu. Ako je bilo leto 1900 vsled velikega jubileja „sveto“ leto le za Rim in njega obiskovalce, bode leto 1901 milosti polno in tudi „sveto“ leto za vse katoliške kristijane vsega sveta. Saj povsod vsa ljudstva v vseh deželah zamorejo pridobiti si iste milosti velikega jubileja. Sv. oče pričakujejo, da to veliko izkazovanje milostij pripomore, da

se poživi krščanska nprav; da se združijo srca vseh še tesneje z Rimom, z apostolskim sedežem; da se spreobrnejo grešniki, da se probude krščanske čednosti v vseh vernikih. V resnici bi pa se ne moglo lepše in blagoviteje pričeti svetim letom, nego da se svet, tolikrat zabredel od svojega Boga in Jezusa Krista, zopet podvrže Rešeniku in njegovemu milosti ponemu vodstvu. To bi bil najlepši sad jubilejnega svetega leta, to najdostojnejše venčanje velikega jubileja ob prehodu v novo stoletje.

Da torej tudi vi, dragi škofljani, ki ste se že v minulem letu pripravljali z misijoni in romanjem na ta čas milosti, ta čas tem vnetejše porabite in si njega sadov tem bolj prisvojite, hočem vam tu kratko razložiti, kaj je jubilej — sveto leto in kaj nam storiti, da postanemo deležni njega milosti*).

a) Kaj je jubilej ali sveto leto?

Beseda „jubilej“ obsega dvoje: 1. posebni čas milosti in 2. popolni odpustek, takozvani odpustek jubileja ali sv. leta.

Z imenom „jubilej, sv. leto“ se zaznamenjuje čas posebnih milostij, v katerem Bog deli večje milosti in v večji meri posameznikom kakor tudi vesoljni cerkvi nego sicer. Res da je Bog vedno radodaren z milostimi in dober do nas, toda v gotovih dobah se kaže posebno darežljivega in se njegovo usmiljenje do nas ljudij zlasti poviša. Apostol narodov pravi takemu času „čas milostij“ ali „dnevi izveličanja“ (II. Kor. 6. 2.) V tem času deli Bog posebno delalno milost pravičnim in pobožnim, da postanejo še bolj pravični, še bolj pobožni; grešnikom pa, da spoznajo svojo krivico, obžaljujejo svoje grehe, delajo resnično pokoro in se tem potom zopet spravijo z Bogom. V tej dobi milosti se v čednostih mnogo popolneje vadimo, dobra dela lažje doprinašamo, dolžnosti boljše spoznavamo in vestneje izpolnjujemo in zato si za večnost bogatejših zakladov nabiramo. Bog sam v tem času deluje z ljudmi, da z veseljem in večjo spretnostjo za izveličanje to store, kar bi sicer storiti ne mogli; ali pa če bi storil, le zelo težko.

In zakaj daje Bog ob takih prilikah več milostij in večje milosti kot sicer?

α) Prvi in glavni vzrok nam je pač iskati v nerazumljivih sklepih božjih, o katerih apo-

stol Pavel piše polu začudenja: „O globokosti bogastva Božje modrosti in znanja! Kako neumljive so njegove sodbe in kako neizvedljiva so njegova pota! Zakaj kdo je spoznal misel Gospodovo, in kdo je bil njegov svetovalec? (Rim. 11. 33, 34).

β) Drugega uzroka pa nam je iskati v razmerju Krista do svoje cerkve. Njej in njeni glavi je izročil oblast zavezovati in odvezovati. To naj rabi v dušno izveličanje, kjer in kadar se jej bolj umestno zdi. S tem se je Krist prostovoljno podvrget cerkvi, kar se tiče milostij zakladov, ki naj se odpirajo vernikom in katerih lastnik je le on jedin. Ako tedaj cerkev take milostne dobe odloči, kakor so n. pr.: sv. leto, misijonsko obiskovanje, kvaterni in postni dnevi i. dr., tedaj nastopi Sin božji s sv. Duhom, delilcem milosti, in deli neizčrpne zaklade svojega zasluženja vsem vernikom in sicer tako, kakor so se zanje pripravili, kakor jih poželjijo in potrebujejo. Kakor stopi Krist na mašnikove besede iz neba na oltar, da se zopet daruje za človeštvo; kakor on v spovednici na besede mašnikove „in odvežem te tvojih grehov“ skesanemu grešniku odpusti vse grehe, in kakor v drugih zakramentih na besedo sv. cerkve one milosti deli, v katerih zadobitev so posamezni zakramenti postavljeni, tako deli on na priprošnju sv. cerkve ob svetih časih vse one milosti, v katerih zadobitev so časi in opravila temu času primerno določena.

γ) Tretji vzrok pa je v občestvu svetnikov; ker v onem času, ko si vojskujoča se cerkev zlasti prizadeva za posvečenje svojih otrok, tudi zmagovalna cerkev v nebesih, blažena devica Marija, sv. angelji varuhi in svetniki-zaščitniki in vsi svetniki napolnjeni z ljubeznijo in sočutjem do svojih bratov in sester na zemlji prosijo pred prestolom božjega usmiljenja še posebno milostne pomoči in usmiljenja za nje — in vse to tudi dosežejo. Priprošnja svetnikov gane Boga, da deli grešnikom večje milosti, izkazuje izdatnejšo pomoč ter jim je prizanesljiveji in prijaznejši. Premislimo dalje, da tudi trpeča cerkev, uboge duše v vica, v katerih prid se dobiva v sv. letu veliko odpustkov in molitev, dvigajo svoj glas iz ognjene ječe k Bogu in za svoje dobrotnike na zemlji prosijo, potem lahko uvidimo, kako milostij polno nam more postati sv. leto, ako je hočemo prav porabiti. Zato se trudi sv. cerkev, papež, prizadevajo si škofje, duhovniki s pridigami, poukom, prošnjami in opominjevanjem ter gorečo delitvijo sv. zakramentov, da nas vnemejo in nas spodbude, kako

*) Opomba. Obširna razprava o jubilejnih odpustkih ter navodila, kako je prisvojiti si jubilejnih dobrot, nahaja se v pravkar izšli knjižici »Jubilej 1901. l.« Gradec knjigarna »Styria«.

naj si prisvojimo in ohranimo milosti božje zakladov.

b) Odpustek sv. leta.

S svetim letom družijo sv. cerkev vedno popolni odpustek, v plačilo onim, ki so dobro porabili čas milostij.

Oprosti naj se vernik z vestno in vneto porabo milosti polnega časa vseh grehov in večne kazni; s popolnim odpustkom naj se mu izbrišejo tudi časne kazni, katere bi grešnik sicer moral za že odpuščene mu grehe ali tu na zemlji ali pa v vicah pretrpeti. Kajti dobro je razumeti, da se z odpustkom ne odpusti niti greh, niti njegova večna kazen, ampak le samo časne kazni. Greh in večne kazni se dajo izbrisati le s pravim kesanjem in po zakramentu sv. pokore.

Sedanji odpustek sv. leta se da le jedenkrat zadobiti in se zamore vprijeti tudi dušam v vicah. Istočasno pa se lahko od sedaj naprej zadobe tudi vsi drugi odpustki, ki so se prekinili v pretečenem letu ali pa so se vprijeti zamogli le dušam v vicah*).

(Konec prihodnjič.)

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dalje.)

XVI.

Šmartin pri Kranju.

* * *

Četrte ure od Šmartinske župnijske cerkve oddaljeni gradič Schrottenthurn so sezidali brizinski škofje. Sani niso velikokrat bivali v njem, pač pa so imeli oskrbnike svojega obširnega posestva. V 16. in 17. veku je upravljala gospodarstvo plemenita rodovina Sigersdorff. Krog l. 1750 so posedovali Schrottenthurn žlahtniči Toperzer de Praebolt, izmed katerih je znan duhovnik (sacerdos Petrinus) Josip Toperzer, ki je umrl tukaj 5. decembra 1752. A že 1760 beremo zopet novega gospodarja Josipa Antona de Garzarolli. Sedaj je grad lastnina plemiške družine Vest-ove.

Oglejmo si kapelo sv. Petra (odtod ime Šentpeter), stoječo na samem nekaj korakov od grada. Ker so se ob času reformacije shajali luterani v njej, ni se smela dolgo časa v njej

opravljati sv. maša. Še le potem, ko so izkopali ondi ležeče protestantske Sigersdorfferje, je bila vnovič posvečena 4. majnika 1645. (Letnica na glavnih vratih). V svetišču dve gotski okni, oltar sv. Petra z letnico 1768, po stenah nekaj starih slik, v ladiji lesen strop. Žalosten spominj vzbujajo tabla, na kateri čitamo, kako hudo se je godilo ljudem v ne prav davnih časih. Po zelo slabi letini 1815 je nastala v sledečem letu 1816 kakor tudi 1817 velika draginja v groznem spremstvu njene sestre lakote. Stradajočim so kuhali „rumfordsko“ juho ter jo delili s korcem, ki je obešen na zidu.

V lesenem stolpiču, postavljenem nad cerkvenim vhodom, visita dva majhena stara zvonova. Premer ob spodnjem krilu 40 in 33 cm, glasova $h - \bar{g} = 1, 6$

Večji ima dvoje podob: sv. Peter s ključmi, svetnik s krono na glavi in z mečem v roki. S. Petre ora pro nobis. Anno 1723 (Sv. Peter prosi za nas. Leta 1723). Iz podobe in napisa se za gotovo sklepa, da je bil zvon namenoma vlit za to kapelo; zvonarjevega imena manjka, bržkone so ga dobili iz livarne Gašparja Franchi

Mali je zelo star podolgovat zvonec zgodovinske vrednosti. Odlikuje se po častiti letnici 1552 in po svojem markantnem napisu, ki veliko ali skoro vse pove s tremi besedami. Krog njega se namreč čita: ✚ GOT ✚ DEM ✚ HERN ✚ I ✚ 5 ✚ LII. (Gospod Bogu, 1552) Na prvi pogled bi imel črke za gotске majuskule, v resnici pa so latinska pisava, ki je prav okoli l. 1550 začela izpodrivati gotska znamenja. Tudi letnica je izražena s sedaj običajnimi črkami, le namesto D, ki pomenja pet stotic vidimo navadno petico (5). Konci križcev so izlobljeni.

Navedeni nemški napis „Got dem Hern“ ima svojo posebnost zato, ker je nemški. Do one dobe so bili napisi večinoma v latinskem jeziku. Tukaj pa vidimo, da je protestantizem zavrgel latinščino in jo nadomestil s svojim t. j. z nemškim izrazom. Omenjati ni treba, da je slavilo luteranstvo na Kranjskem prav v sredi 16. veka svoje največje zmage. Posebno varno zavetje je imelo v graščinah plemenitašev (Sigersdorfferji v Šenpetru, baron ab Egg na Brodu, Dietrichstein v Radoljici, Kazianer v Bégunjah i. dr.) ki so podpirali predikante, sklicevali shode in naročevali potrebnih reči iz nemških krajev*). Ne vemo sicer povedati, katerega verskega prepričanja je bil takratni ljubljanski zvonar Leonard Giesser, na svojih izdelkih pa je rabil tudi on nemščino, kakor spričnjeta srelnji in mali zvon na Kupljenku župnije Bohinjska Bela z beležko:

*) Iz tega časa je srednji zvon na Dovjem radoliške dekanije z napisom: *Also hat Got die Welt geliebt, das er sein ainigen Sun dargab, auf das alle, die an in glauben, nit verlorn werden, sonder das ebig Leben haben.* Zvonar Hieronim Roger v Beljaku l. 1550 — Prav tako zvon kapele sv. Ivana Nepomuka v Weissenfelsu, kjer se čita: *Er wierdt der Slangen den Koph zertreten.* Zvonar Erazem Stampfel v Beljaku l. 1586.

* Pričujočimi besedami si vpopolni podčrtino opazko: Dan • l. 11; str. 86

Lienhart Giesser hat mich gossen zu Laibach nach Christi wassers Hern Gepurt, da man zeldt in 1558 Jars.

* * *

Na Šmarjetni Gori, ki se imenuje v starih zapisnikih „mons s. Margarethae“, je stala nekedaj zelo stara podružnica. Ob njeni južni strani so se raztegovali vinogradi, katere pa so že v 16. stoletju spremenili v polje. Najstarejše poročilo o cerkvi imamo iz časa šmartinskega plebana Henrika de Goryach**). On je ustanovil l. 1342 pri kapeli na Šmarjetni Gori beneficij za duhovnika. V dotičnem pismu pravi: „Kapela sv. Margarete je bila zidana že v starih časih, pa le malo obiskana. Da bi ljudje v večjem številu hodili tje gori, založil sem glavnicu za stalnega kapelana, ki naj služi cerkvi in postreže v dušnih zadevah njenim obiskovalcem. Postavljali ga bodo šmartinski župniki, kot plačo pa bo prejemal dohodke te ustanove“. — Leta 1631 so bili v cerkvi trije oltarji: veliki sv. Margarete, na listni strani sv. Katarine, na evangelijski strani sv. Elizabete. Pozneje se je podružnica opustila, nihče se ni več zmenil za-njo in počasen razpad je bila njena osoda. L. 1796 so kupili Okroglijanci zvon na Šmarjetni Gori za 202 gld. ter ga obesili v cerkev sv. Marije Magdalene na Okroglem. Pa imeli so ga samo dve leti, strela je vdarila v zvonik in zvon se je stopil v ognju (1798). — Podrti dom sv. Margarete je znan sedaj le še v ljudski pravljici, ki se ovija enako bršljinu ob grobljah. V Srednji Vasi šentjurske župnije, kjer stojite cerkvi sv. Radegunde in sv. Katarine druga poleg druge, govore celo, da se je ona sv. Katarine pridričala s Šmarjetne Gore. — Bajka! kako si nevrjetna, in vendar te poslušamo tako radi. Vsaka razvalina nas sicer navdaja z otožnimi spominji, ker kaže minljivost posvetnega, toda pravljica, ki se pridruži porušeni zgradbi, jej daje novo življenje in poetiški značaj, prav tako kakor zimzelen, ovijajoč se ob razmetanem osivelem kamenju.

(Dalje pride.)

Župnik Josip Lavižar

Oznanjenje Marije Device.

(26. marcija).

Češtena, milosti polna.
(Luk 1. 28.)

Kako strašno, kako pogubonosno doni prokletstvo božje nad prvima človekoma, kako hude

***) A. Koblar: Drobtinice iz furlanskih arhivov. (Izvestja I. stran 7. in 30.)

in občutljive so kazni, ki jih v svojih pravicah razžaljeni Bog napoveduje Adamu, Evi, kači: kazni, ki še vedno spremljajo človeški rod. Toda Vsemogočni je s pravično kaznijo združil tudi obljubo, da človeštva ne pogubi vekomaj, ampak pride Odrešenik. Tem potem je pravičnost z božjo ljubeznijo se omilila. Sv. cerkev nam odloča postni čas, v katerem naj zadostujemo Bogu za grehe, omiluje pa ta čas s praznikom, ki se obhaja temu v znak, da se je Bog spomnil svoje obljube ter poslal Odrešenika na svet. Kaže nam s tem praznikom sv. cerkev, kako je uprav Marijo izvolil za tisto ženo, ki naj stare kači glavo tako, da Mati božja postane. Ta veseli spominj je pomenljiv za Marijo, pomenljiv za vse ljudi ker današnji dan je ublažil razjarjeni Stvarnik svoje prokletstvo. Srečnejša doba se je z današnjim dnevom začela za ves človeški rod.

„Ave! Zdrava bodi Marija! Milosti polna, Gospod je s teboj!“ S tem pozdravom stopi krilati angelj k čisti devici Mariji in jej naznani, da postane mati onega, po katerem je tako hrepenela sama, po katerem so izdihovali vsi pravični stare zaveze, katerega je tako željno pričakovalo stiskano grešno človeštvo. Najponižnejša dekla čuti svoje počastenje: ne more ga skrivati in nekako proti svoji volji je razodeva v svoji pesmi-hvalnici: „Srečno me bodo imenovali vsi rodovi, ker velike reči mi je storil on, ki je mogočen in čegar ime je sveto.“ (Luk. 1. 48, 49.) Sv. cerkev se zato zavzeta povprašuje: „Kako bi te poveličevali, ne vemo, ker ti nosiš v svojem naročju Tistega, katerega nebesa ne morejo obseči!“

In kolika sreča za nas, bolne grešne zemljane! Po grehu je duhovno umrla naša prava mati Eva. Postalni smo zapuščene sirote. Toda, ko zadoni med svet pozdrav angeljev: „Ave! Zdrava!“ dala so nam nebesa zopet mater, katero nam je greh odvzel, dobili smo brezmadežno mater Marijo. To je boljša mati, ki hoče popraviti to, kar je nam zagrešila naša prva, brezskrbna mati.

To bodi tedaj naša dolžnost, da svojo dobro Mater prav goreče častimo. Prav praznik Marijinega oznanjenja nas opominja, naj Marijo radi vsak dan pozdravljamo z angeljevim češčenjem. Trikrat na dan se oglašajo po katoliških cerkvah Marijin zvon, ki opominja vernike, naj poslavo kraljico nebes, svojo in božjo Mater. In koder koli prebivajo verni kristijani, spominjajo se rad ob angeljevem zvonjenju trikrat na dan neprecenljive dobrote, da se je Sin božji po Mariji včlovečil ter človeštvo spravil z razžaljenim

Očetom. Milijoni pobožnih Marijinih častilcev vsak dan ponavljajo angeljeve besede: „Blažena si med ženami“. — Temu brezštevilnemu zboru se pridružimo tudi mi ter pozdravljajmo svojo Mater in Kraljico z istim spoštovanjem, kakor jo je pozdravil angelj Gabrijel: „Češčena, milosti polna, Gospod je s teboj, blažena si med ženami!“ (Luk. 1. 28.) Tako jo pozdravljajmo tu na zemlji, da jo bomo kedaj večno mogli pozdravljati v nebesih v družbi angeljskih korov:

„Ave, Marija!“

L. P.

Sv. Ivan Kapistran.

(28. marcija.)

(Kazen za norčevanje.)

Sv. Ivan Kapistran je učinil mnogo čudežev; zato so ga zelo sovražili krivoverci. Nekoč so se hoteli šaliti s pobožnim Kapistranom. Podkupili so mladeniča, da se je naredil mrtvega. Napravili so svečan pogreb. Poslali so pa preje po Kapistrana, da bi prišel mladeniča obudit. Svetnik je po razsvitljenju sv. Duha spoznal njihove hudobne nakane ter jim zagrozil: „Ta mladenič ima svoj delež z mrtveci na veke!“ Husitje se zasmеjejo ter se šalijo, češ da je v njih verski ločini mnogo večjih svetnikov. Nato pristopi eden izmed njih k rakvi, da bi navidezno mrtvega zbudil. Kliče in kliče: „Peter, vstani!“ toda Peter se ne gane. Bil je mrtev. Krivovercem so se oči odprle, spoznali so svojo zmoto in se povrnili v sv. katoliško cerkev.

— k —

Kako je razširjeno molitveno apostoljstvo.

Že leta in leta navaja med Slovenci naša „Danica“ svoje bralce k češčenju presv. Srca Jezusovega in je vsodbuja k molitvi v skupne namene. Z naslovom „Bratovske zadeve molitv. apostoljstva“ priobčuje za vsak dan posebno blage in dobre namene, za katere moli prav tisti dan na milijone pravovernih katoličanov vsega sveta. Za vsak mesec pa priporoča še posebej „glavni namen“, katerega določijo in blagoslovijo vselej sami sv. oče. Kojiko neizmerne blagoslova, koliko časne in večne sreče donese ta skupna molitev vsemu človeštvu, to ve le on, ki gleda srca človeška in ki poplača stotero vsako dobro delo. Tu priobčimo slovenskim udom molitv. apostoljstva in pobožnosti Srca Jezusovega le nekaj podatkov, kako se je ta pobožnost razširila po posameznih državah.

Na Nizozemskem je 13 cerkva, ki so posvečena presv. Srcu; najznamenitejše so v Maestrichu, Rotterdamu in Eindhovenu.

V Belgiji je prekrasna cerkev v Berchem-les-Anvers, ki se po pravici imenuje belgijski Montmartre.

Tukaj se vrše največje slovesnosti v čast presv. Srcu Jezusovemu, vodi jih dostikrat primas belgijski, kardinal-nadškof. Število belgijskih udov molitv. apostoljstva iznaša 250.000.

Na Angleškem je 71 cerkva posvečenih božjemu Srcu. Celo po anglikanskih cerkvah se dobe kipi in podobe Srca Jezusovega. Tudi med pomorščaki se je pričelo zadnji čas širiti molitveno apostoljstvo.

Na Irskem cvete pobožnost devetih petkov. Glasilo molitvenega apostoljstva ima na Irskem 61.000 naročnikov. (Tako vedo ceniti drugi katoliški narodi svoja verska glasila. In Slovenci? . . .)

V Škandinaviji je v Fronsheimu cerkev posvečena božjemu Srcu Jezusovemu. Neka pobožna oseba je podarila vsaki posamezni cerkvi na Norveškem soho ali podobo Srca Jezusovega. Mesečni glavni namen se tiska v listu „St. Olaf“.

Na Danskem je v Kopenhagenu cerkev Jezusovega Srca in glavni namen izide vsak mesec v tedniku „Katholikken“.

Na Španskem se vrše prav sedaj preiskave, da naj bi prišteli P. Hoyosa S. I., apostola božjega Srca, blažencem. V Barceloni sta dva sedeža molitv. apostoljstva s 4900 moških članov.

Na Portugalskem molitveno apostoljstvo jako bujno cvete. Vse prebivalstvo portugalsko broji okrog 5 milijonov in izmed teh je 2,338.000 članov molitv. apostoljstva.

V Italiji je 150 božjemu Srcu posvečenih cerkvá, 200 škofijskih vodstev, 3000 krajnih skupin, 32.000 pospeševalcev in približno 3,000.000 udov molitvenega apostoljstva.

V Avstriji naj omenimo zlasti krasne cerkve presv. Srca v Bolzanu na Tirolskem, ki je bila posvečena dne 9. junija 1899. Tudi Slovenci se ponasamo s prelepo cerkvijo Jezusovega Srca v Ljubljani, katero upravljajo čč. oo. lazaristi. Pogumno sta želela njeno zidavo k. š. Krizostom in usmiljenek prednica Leopoldina Hoppe. Pogumu je usodila Božja milost venec. Dokler bo cerkev stala, glasili se bodo tudi njunimi imeni. Glasila molitv. apostoljstva izhajajo v slovenskem, („Zgodnja Danica“ in „Venec“), českem, hrvaškem, slovaškem, nemškem, albanskem in ogerskem jeziku. — Na Ogerskem je 15 cerkva, 30 javnih in 32 zasebnih kapel in 140 oltarjev posvečenih Jezusovemu Srcu.

Na Poljskem je pobožnost presv. Srca povsem udomačena, čeprav je na Rusko-Poljskem podoba Jezusovega Srca — kot znak politične zarote! — strogo prepovedana. Glasnik presv. Srca Jezusovega v poljskem jeziku se tiska v 144.000 izvodih. Po poljskih vaseh se zbero verniki zvečer ali ob nedeljah, sredi med njimi pa čita kak deček iz „Glasnika“, tako da ima ta list krog milijona bralcev. Na Poljskem je 40.000 gorečih pospeševalcev in 1,500.000 udov; ročne knjige molitv. apostoljstva se je razpečalo 400.000 izvodov.

Na Grškem je doseglo molitv. apostoljstvo že precejšnje vspehe. Zadnji čas je pričelo izhajati glasilo te pobožnosti tudi v novogrškem jeziku.

Sedaj imamo torej površen pregled, kako velika je armada častilcev presv. Srca Jezusovega.

sovega, katerim se ponosom prištevamo tudi mi vsi, ki prebiramo „Danico“. Marsikdo izmed č'anov te pobožnosti dosedaj morda ni vedel, koliko milijonov sobratov ima po širnem svetu, ki z njim vred molijo v iste namene in z njim vred posvečujejo sebe in vse svoje božjemu Srcu. Odslej gotovo tem večjim veseljem izvrši kot ud svoje dolžnosti: vsak dan posveti sebe in svoja dela presv. Srcu ter prav pogosto sprejme to presv. Srce v najsvetejšem zakramentu. Daj Bog, da bi se vneti pospeševalci molitvenega apostolstva prav zelo umnožili tudi med Slovenci — saj je pravi Slovenec tako vsprejemljiv za vse, kar je dobro in blago.

N.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostolstva.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen za mesec marcij:

Verske kongregacije na Francoskem.

b) Posebni nameni.

22.) **Sv. Nikolaj, spoznovalec.** Pošteni posli. Delalska mladina. Slabe razvade v družinah in občinah.

23.) **Sv. Tiburcij.** Letošnji novomašniki. Katoliška učiteljska semenišča. Misijoni v Ameriki.

24.) **Sv. Gabrijel, nadangelj.** Poštni uradniki. Služkinje v mestih. Važne službe.

25.) **Marijino oznanjenje.** Slovensko. Marijine družbe. Ogrsko. Božji blagoslov in vseh pri postnih pridigah

26.) **Sv. Emanuel, mučenec.** Ljudski misijoni. Kitajska. Vzajemnost katoliških mož proti sovražnikom cerkve in države.

27.) **Sv. Rupert.** Resnicoljubnost za časnikarje. Milost srečne zadnje ure. Katoliška dijaška društva na vseučiliščih.

28.) **Sv. Guntram, kralj.** Nesebičnost ljudskih zastopnikov in voditeljev katoliških narodov. Zmaga sv. Križa v javnem življenju. Pravosodje.

N.

Raznoterosti.

Jezusova rešnja kri. L. 1310 je bral duhovnik v samostanu mesta Rieht sv. mašo. Predno je zavžil sv. kri, jel je nehote dvomiti, je li v kelihu le samo vino ali Kristova kri. In glej čudo! vskipela je presveta kri v kelihu, šla čez in se razlila po altarju ostro kaznujoč predrznega dvomljivca, ki je strme gledal ta čudežni pojav. V spominj se je shranil del te presvete krvi v stekleni posodi, katero trumoma počesčujejo božjepotniki.

L. P.

Listek.

Čas milostij je razgrnjen ta dni nad Ljubljano. Sv. misijoni se namreč istodôbno vršijo v vseh tukajšnjih župnih cerkvah. Vspored božijih služeb v raznih cerkvah je naslednji: V Šenklažvi, kjer so govori (razun slovenskih nedeljskih in praznikovih ob navadni zjutranji, pol šesti uri) v nemškem

jeziku od sabote 16. marcija zvečer do ponedeljka 25. marcija popoludne. Saboto, 16. marcija: 7. zvečer Pesem „Veni s. Spiritus — Pridi sv. Duh“. Uvodni govor. Blagoslov Najsvetejšim. Nedeljo, 17. marcija: $\frac{1}{3}$ 10. pridiga, velika sv. maša. $\frac{1}{2}$ 3. križev pot; 3. pridiga, litanije blagoslovoma; $\frac{3}{4}$ 7 rožni venec; 7. govor, blagoslov Najsvetejšim. Ob 8. se zglesi misijonski zvon. Ponedeljek, 18. marcija: 6. tiha sv. maša; $\frac{1}{3}$ 7. pridiga in potem tiha sv. maša; 10. sv. maša blagoslovom; $\frac{1}{2}$ 3. križev pot; 3. pridiga, litanije blagoslovoma; $\frac{3}{4}$ 7. rožni venec; 7. govor, blagoslov Najsvetejšim; 8. misijonski zvon. Vtorek, 19. marcija: Kakor nedeljo, 17. marcija. Sredo, 20. marcija, četrtek, 21. marcija, petek, 22. marcija, saboto, 23. marcija: Kakor ponedeljek 18. marcija. Nedeljo, 24. marcija: Kakor nedeljo 17. marcija. Ponedeljek, 25. marcija: $\frac{1}{2}$ 10. pridiga, velika sv. maša; 3. konečna pridiga; papežev blagoslov popolnim odpustekom; misijonskega križa blagoslovitev; procesija Najsvetejšim; litanije k psv. Jezusovemu Srcu; Zahvalna pesem „Te Deum“. Tako govori Gospod: „Ob prijetnem času te uslišim in v dan izveličanja ti pomorem. Glej, sedaj je prijetni čas; glej, sedaj je dan izveličanja!“ (2. Kor. 6, 2.) „Vrzimo tedaj od sebe dela temè in oblecimo orožje svitlobe“. (Rimlj. 13. 2.) Govorniki so jezuitije velečastiti gospodje: o. Emilij Volbert, o. Karol Fistermeister ter o. Fran Salezij Zehengruber. **V mestni župni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani** od nedelje 17. do torca 26. marcija 1901 l. V nedeljo, 17. marcija: Ob $\frac{1}{2}$ 6. zjutraj uvodni govor; ob 6. sv. maša z blagoslovoma; ob 9. slovesna sv. maša; po maši govor in po govoru še ena sv. maša; popoludne ob 3. sv. križev pot; po križ. potu nauk za otroke; ob $\frac{3}{4}$ 7. rožni venec; ob 7. govor; po govoru slovesne litanije; ob 8. dnevni sklep sv. misijona, ki se naznani vsak dan z velikim zvonom. V ponedeljek 18. marcija: Ob 5. zjutraj govor; ob 6. sv. maša z blagoslovoma; ob 9. slovesna sveta maša in po tej maši še ena maša; ob 3. popoludne govor; ob 6. zvečer sv. križev pot; ob 7. govor; po govoru slovesne litanije Matere Božje; ob 8. dnevni sklep sv. misijona. V torek, 19. marcija, praznik sv. Jožefa: Dnevni red, kakor v nedeljo 17. marcija. Ob $\frac{3}{4}$ 10, t. j. po slovesni sv. maši, govor za može. V sredo, 20. marcija: Kakor v ponedeljek, 18. marcija; med sv. mašo ob 6. skupno sv. obhajilo za može; ob 3. popoludne govor in izpoved za žene. V četrtek, 21. marcija: Kakor ponedeljek, 18. marcija. V petek, 22. marcija: Kakor v ponedeljek, 18. marcija; med sv. mašo ob 6. skupno sv. obhajilo za žene; ob 7. zvečer govor in izpoved za mladeniče. V saboto, 23. marcija: Kakor v ponedeljek, 18. marcija; med sv. mašo ob 6. skupno sv. obhajilo za mladeniče; ob sedmih zvečer govor in izpoved za dekleta. V nedeljo, 24. marcija: Kakor v nedeljo, 17. marcija. V ponedeljek, 25. marcija, praznik oznanjenja Device Marije: Ob $\frac{1}{2}$ 6. zjutraj govor; ob 6. sv. maša z blagoslovoma in skupno sv. obhajilo za dekleta; ob 9. slovesna sv. maša; po maši govor; ob 3. popoludne blagoslov kržcev, rožnih vencev, svetinjic in drugih devocijonalij; sklepni govor; papežev blagoslov; procesija s presv. Reš. Telesom po isti poti, kakor veliko soboto; po procesiji zahvaljena pesem. V torek, 26. marcija: Ob 5. zjutraj govor, slovesna sv. maša in molitve za duše v vica. Opomba: Vse dni sv. misijona bo prva sv. maša že ob štirih,

druga pa ob pol petih zjutraj. Izpovedovalo se bode od štirih zjutraj do devetih zvečer. Med govori se ne bode izpovedovalo. Zvečer naj se med zvonjenjem misijonskega zvona, ki naznanja dnevni sklep sv. misijona, moli kleče petkrat „Oče naš“, „Češčena Marija“ in „Čast bodi Očetu“ za spreobrnjenje grešnikov. Za čas sv. misijona, ki ga vodijo čč. očetje iz Jezusove družbe*), je podeljen popolni odpustek vsem vernikom, ki so se vdeležili pet misijonskih govorov, in tistim, ki so prejeli papež v blagoslov ob sklepu sv. misijona. Drugi pogoji za oba popolna odpusteka so: izpoved, obhajilo in molitev v papežev namen. Prvi odpustek prejmejo lahko tudi otroci, ki še niso bili pri sv. obhajilu, če jim izpovedniki namesto sv. obhajila nalože kako drugo dobro delo. Vernikom se priporoča, da se ves čas sv. misijona drže ene cerkve, da doma premišljujejo misijonske govore in da ne tratijo časa z nepotrebnim govorjenjem. V ljubljanskih mestnih župnih cerkvah pri oo. frančiškanih; pri sv. Petru in v Trnovem Nedelja, 17. marcija: Ob 3. popoldne uvodni govor in litanije. Ponedeljek, 18. marcija: Ob 5. zjutraj misijonska pridiga in sv. maša; ob 9. predpoludne stanovska pridiga za otroke, sv. maša in potem izpovedovanje otrok. Ob 7. zvečer misijonska pridiga in litanije. Vtorek, 19. marcija: Ob 5. zjutraj misijonska pridiga, sv. maša in skupno sv. obhajilo otrok; ob 9. predpoludne misijonska pridiga in slovesna sv. maša; ob 3. popoldne stanovska pridiga za dekleta, litanije in potem izpovedovanje deklet. Sreda, 20. marcija: Ob 5. zjutraj misijonska pridiga, sv. maša in prvo skupno sv. obhajilo deklet; ob 3. popoldne misijonska pridiga; ob 7. zvečer misijonska pridiga in litanije. Četrtek, 21. marcija: Ob 5. zjutraj misijonska pridiga, sv. maša in drugo skupno sv. obhajilo deklet; ob 3. popoldne stanovski govor za žene in izpoved za žene; ob 7. zvečer misijonska pridiga in litanije. Petek, 22. marcija: Ob 5. zjutraj misijonska pridiga, sv. maša in prvo skupno sv. obhajilo za žene; ob 3. popoldne misijonska pridiga; ob 7. zvečer stanovska pridiga za može, litanije in izpoved za može. Sabota, 23. marcija: Ob 5. zjutraj misijonska pridiga, sv. maša in drugo skupno sv. obhajilo za žene; ob 3. popoldne misijonska pridiga; ob 7. zvečer stanovska pridiga za mladeniče, litanije in izpoved za mladeniče. Nedelja, 24. marcija: Ob 5. zjutraj misijonska pridiga, sv. maša in skupno sv. obhajilo mož; ob 9. predpoludne misijonska pridiga in sv. maša; ob 3. popoldne misijonska pridiga o spravi mej sovražniki in litanije. Ponedeljek, 25. marcija: Ob 5. zjutraj misijonska pridiga, sv. maša in skupno sv. obhajilo mladeničev; ob 9. predpoludne misijonska pridiga in slovesna sv. maša. Ob 3. popoldne sklepni misijonski govor pred izpostavljenim Najsvetejšim, blagoslovljenje križev, rožnih vencev i. dr., papežev blagoslov. Procesija z Najsvetejšim, zahvalna pesem in blagoslov. Vtorek, 26. marcija: Ob 5. zjutraj misijonski govor za verne duše v vicah, črna sv. maša in molitve za mrtve. Opombe: a) Izpovedovalo se bode dan za dnem od 4. zjutraj do 3/4 12. in od 2. popoldne do 3/4 9. zvečer; mej govori se ne bode izpove-

*) Vv. čč. gg.: Doljak, Jak. Vrhovec, Alojzij Žužek in Ivan Kunstelj.

Uredn.

dovalo. b) Počenski z 16. marcijem bode vsak dan ob 1/3 3. pobožnost sv. križevega pota. Med prvim in tretjim govorom vsak delalnik molitev sv. rožnega venca. c) Na dan skupnega obhajila ima dotični stan ob 2. popoldne obiskovanje presv. Rešnjega Telesa. d) Zvečer ob 8. uri bode vsak dan pri župni cerkvi in pri podružnicah zvonil misijonski zvon in se moli kleče petkrat Očenaš, Češčena si Marija in Čast bodi Bogu za spreobrnjenje grešnikov. Nedeljo zvečer ob 8. pa bode pritrkovalo in se moli prav tisto za spravo mej sovražniki. Reši svojo dušo!*)

Tiskani „Vsporedi“.

Škofijska kronika.

Premilostni g. knezškof Anton Benaventura Jeglič je drugo postno nedeljo 3. t. m. slovesno sklenil misijon v Smladeniku, tretjo postno nedeljo 10. t. m. pa v Št. Vidu pri Zatičini. Po misijonovem sklepu je vsprejemal na obeh krajih mladeniče in dekleta v Marijino družbo. Četrto postno nedeljo 17. t. m. je izpovedoval in pridigoval v Javoriji pri Ljubljani in se ponedeljek 18. t. m. vrnil domov. Ta ponedeljek popoldne je odšel na Brezije, da kakor zadnji dve leti, proslavil praznik sv. Jožefa 19. t. m. v tej znameniti romarski cerkvi.

Duhovniške izpremembe v ljubljanski škofiji. Podeljene so bile župnije: Selica nad Škofijo Loko čast. gosp. Tomu Rožnik, kapelanu na Jesenicah; Šmihel pri Žužemberku vč. g. Ivanu Zupančič, župniku v Banji Loki. — Kanonično vmeščen je bil vč. g. Ivan Gnjezda na župnijo Vojsko dne 7. januarja 1901. — Umrli so: č. g. Rafael Winkler, duhovnik v začasnem pokoji, v Kandiji pri Novem Mestu dne 23. februarja 1901; vč. g. Ivan Keršič, vpokojeni župnik jeseniški, v Škofiji Loki dne 25. februarja 1901 in vč. g. Ivan Debeljak, župnik Preddvorom, dne 26. februarja 1901. — Priporočajo se v molitev častitim gospodom duhovnim sobratom.

„Ljubljanski škofijski list“ 1901 28. febr. — št. II.

Poprave.

Po pomoti je prišla z zvezdico *) zaznamovana opazka v »Zgodn o Danico« list 11 t. I na str. 86 pcd črto. — Ker je bilo sveto leto za Rim že o Božiču l. l. končano in se za našo škofijo letos ni še proglasilo, kakor se je že za lavantinsko, zato sedaj sleherni vernik lahko osebno dobi odpustek 100 dni za omenjeno molitev na čast sv. Jožefa. Opazka je bila pisana vlani in za vlansko leto.

Kapelan Josip Plantarič.

*) Vv. čč. gg. govornike pri oo. frančiškanih, pri sv. Petru in v Trnovem je naznanila »Danica« št. 11.; str. 88. To so redovniki sv. Frančiška. Pri Frančiškanih: O. Avrelj Knafelj, o. Kasijan Zemljak in o. Matej Vidmar — pri sv. Petru: Redovniki istega reda o. provincijal Konstant Luser, o. Klement Grampovčan in o. Avgustin Čampa — v Trnovem: Redovniki imenovanega reda o. Salezij Vodošek, o. Engelbert Poljak in o. Salvator Zobec.

Uredn.